

نورلۇق يۈزدى

نۇركاۋچاقلىرىنىڭ ناسىر افشارى بايىمىغا

جلد : ۱ — ۲۱

نېسان ۱۹۲۸
اۋن يىلى

صاى : ۴ — ۱۹۸

«بایوردلی ذهنی» یه داتر

«قوشمه» ساحه‌سنده شاعر من ، جدا ممتازدر .
مکتب کتابلرینه کچن :

واردم که یوردندن آتاق کوتورمش
یاوروکتمش ایصمزلالمش اوتانی

ایله باشلایان قوشمه‌سندن باشقه آلزده موجوداون ،
اون بئش قوشمه ، بونوع کوزل نمونه‌لرندئرلر .
بایوردده برکنج ، محمد طرخان بك ، قیصریده
خالق شعرلری مدقی احمد شکری بك ، شیمدی‌یه
قادار بئم بیلدیکم ذهنی علاقه‌داورلیدر . بولردن
اولکسی‌ایله اوچ‌سنه اول اضرورمده کوروشمش
ایدم : قلبی خالق شعرینک کوزلاکنه باغلامش ، اوکا
عائد بدیه‌لری طوبلامی ایچون کوی کوی ، اوجاق
اوجاق کزمه‌بی ، یورولمه‌بی کوزه آلمش برخلقی
ایدی . دیکری ، یکری سنه‌ک تدقیق حیاتى بو
اوغورده صرف ایتمش برخلق شعرى مبتلاسیدر .
کچنلرده آنقرده کوروشدیکم احمد شکری بك ،
بزده «ذهنی» نک برقاچ قوشمه‌سنی لطف ایتدی .
بولردن بریسی :

صبا کیدر ایسه‌ک بزم دیاره
بئم وصف حالم اویاره سویله
لاله‌نک باغرنده برایسه یاره
بئمکی ایریشدی هزاره سویله

پارچه‌سیله ایتدار ایدیور . صمیمیت واوندن طوغان
بدیه‌لیک ذهننک بوتون قوشمه‌لرینک سجه‌سنی تشکیل
ایتمکدهدر .

خالق شعرینک شکلرندن بریسی ده «دستان» در .
ذهنی بو وادیده‌ده عینی ابداعی‌لیک کوستوریور .
بایورد و اضرورم خالق آراسنده یاشایان ، یازمه
برآترینک صحیفه‌لری آراسنده محرر بولونان دوت ، بش
اوزون دستانی - موضوعاریله ، قیضلری ایله
«داستانی ، épique» نوع جانلی و معنالی برر
نونه‌سیدر . اضرورمک ، بالنتیجه بایوردک

اون طقوزنجی عصرک هنوز حقیقه تدوین ایدله‌مش
اولان ادبیات تاونجی آراشدیریلیرکن از هرجهت
دقته‌شایان بر شخصیت ایله قارشیللاشورز : بایوردلی
ذهنی . ملیت جریانلرینک ادبی حیانه عکس ایتدیکی
زمانلرده اورته‌یه آتیلان مشهور قوشمه‌سی ، خالق
آراسنده یاشایان شاعری ، منور زمرة آراسنده‌ده
طانتدی . یاقینده شاعرک حیانه ، اثرینه ویدی
شخصیتک تحلیله عائد اولان برتدقیقنامه‌من انتشار
ایده‌جکدر . اوراده مفصلاً آکاتلدیجی وجهله ،
بایوردلی شاعر ، ادبیات مدققلرینی جدا علاقه‌دار
ایده‌جک مهم بر شخصیتدر . ذهنی‌نک ولود ، زلکین
برآدبی هویتی وار . دورینک ادبی واجتمای حیاتی
تاماً یاشاتیور . اونک دوری ، ادبی برهرج
ومرعی ایچندهدر . شاعردهده بوهرج ومرسیمی
کوربورز . فقط ابداعی قابلیتی ، بوهرج ومرسیمی
ایچنده شخصیتی ممتاز برچرجیوه ایله چرچبوله‌مشدر .
کیم بیلیر ، اونک زماننده نه‌قادار شاعر طوغدی
ویاشادی ، اثرلری اورته‌یه آتیلدی ، فقط بولرک
هیچ بری یاشامادی ، آبدی شهرته مظهر اولامادی .
یالکوز و یالکوز ذهنی ، کرک خالق آراسنده ،
کرک قیلاسیک زمرة آراسنده برآد قازاندی ،
یاشادی ویاشایه‌جقدر .

بایوردلی ذهنی ، ادبیات مدققی یاقیندن وجدینله
علاقه‌دار ایدن بر شاعردر دیبورز . بونکله
عجبا نه‌بی قصد ایدیورز ؟ بوقصد شاعرک (ادبی
نوعلر Les genres littéraires) وادیسنده عرض
ایتدیکی ثمره‌دار اثرلیدر . بویازمده ذهنی‌یه ،
شعرلرینک احتوا ایتدیکی نوعلر باقیمندن کوسترمکه
چالیشه‌جفر .

بایوردلی ذهنی اوتهدن بری خالق شاعری
اوله‌رق طانغدهدر . خالق شعرینک نوعلری و نظم
شکلری ، فی‌الحقیقه «ذهنی» ده مظهرینی بولورلر .

کوردیکی بر استیلا، دستاوردن برینک موضوعی تشکیل
ایدیور. ایسته ایلك پارچه سی :

ارضروم كفاره بیعت ایدنجه
فغانه باغلاندی بابورد دیاری
کلی خاره قالدی ، بلیلی زاره
صولدی منکشه سی کل برک باری

شاعرمن، وقتيله ابراهيم پاشا ايله عكاده وقو.
عبولان بر محاربه ده بولمشدی . دیگر بر دستانی
عكا حرنك انطباعرینی پاشایور اودستاندن آلدیغمز
شوپارچه ، نه قادر جانلیدر :

قانه بوغورلمش تراك عكا
عمار کدن چوقدر خرابك عكا
قان دوگه ده واردر شتابك عكا
خاكك تجلیسی حکمت باری

دیگر بر قاچ دستانی ، بر قاچ خلق آدمی
انودجك مزاجی برسان ايله یاپیمش تحلیللرینی
طاشبور . بولردن ایجاب ایتدکجه ایلری ده بحث
ایده رز . بز بوراده ساده جه شاعرك داستان
ساحه سنده کی موفقیته اشارت ایتمک ایسته یورز .

شاعر یالکیز خلق شعرنده قلم یوروئمه مشدر.
او ، عینی زمانده دورینک موفق اولمش بر دیوان
شاعریدر . بو اعتبار ايله «قصیده» و «غزل»
ده یازمشد. کندی مملکتی مدح ایدن قصیده سنک
ایلك بیتلرینی اوقویالم :

آشنای حقایق و مجازدر بابورد
نصر و تحصیلده مصر و مجازدر بابورد
سنبل یوق ، کالی یوق ، غذلیبی و اراماز
عهد کاشنده شهر شیرازدر بابورد

نعت و مناجات شکلرینه عائد مثالرده یوق
دکلدر. شو مناجاتك نصر عكار و فریادی مصراعلری،
صنعتکار بر دیندارك قلبندن دوغمشدر :

کورنلر ظن ایدر یارب خطادن اجتناب وار
دیغزلر هر نصیده بیک کنایه ارتکاب وار
الهی روز و شب نفسله ال بر ايله یوب یازدم
قارا یازو ايله دوران لندن بر کتایم وار
اگر غفو اولدین ذهنی کمتر عودت ایلرسه
بکا حجاج کولر یارب بوحاله اضطراب وار.

شاعر ذهنی ، « اوف » ده مالمدر اراکی ایتمشدر.
اوراده بر پاشایه یازدینی قصیده ده باقکنز نه دیور :

اودستور مکارم ذات خیرالدین پاشا کیم
زمان خامه معجزتا عاجز بیاننده
علاقه کرده سیدراوف عروس لطفنک شیمدی
قضای سورمنه بر سورمه در صان سورمه داننده.

الحاصل ذهنی ، قصیده شکلنک هر قسمنده قلم قولانمش
دورینه کوره موفق اولمش ، اطرافنده آد براقش
قلاسیک براون طقوزنجی عصر شاعریدر.

«غزل» یازمایان قلاسیک بر شاعر یوقدر .
ذهنی به قلاسیق وصفی و برنجه غزل طرفنی ده کورمک
لازم . بابوردلی شاعر ، بو وادیده قوشمه قادر
موفق اولمشدر دییه بیلرز . او ، بوتون دیوان
شاعرلرینی اوقومشد . فضولی بی ، باقی بی ، غالی
آکدیران و قوت اعتباریله اولردن کری قالمایان
اثرلری وار :

دلدن سلامی یارده دی دیدم دیمش صبا
عرض صرامی یاره دی دیدم دیمش صبا

کبی فضولی بی ؟

ذهنی فانی اولیجق قدریکی دیوانندن
اوقوبوب آکلایالر زمره عرفان صف صف

کبی باقی بی ؟

یا آزاد ایت یا قول ایت قوکده یا اولدور بی
بن که چوقدن کچشم بو جان و تندن سودیکم

کبی ندیمی خاطرلاتان پارچالردن باشقا شیخ
غالبه و داما بر چوق دیوان شاعرلرینه یازلمش
نظیره لری موجوددر . غزالری آراسنده کی کوزل
نمونه لردن بریسی ده شودر :

تیغ حسرت طفل ایکن آچدی جکردن یاره می
دایه غم غمله تحریک ایلدی کهوارده می
دور جورندن اوصاندم ای منجم بختمک
سور چیقار برج فلکدن کوکب سیاره می
زلف پیغامن کتور آه سحر کاهم کتور
عنزمک ای باد صبا سمت دیار یاره می
دوغم عنممدن ازل ویردم سکا اقراری
ایتم افکار ایتسه لر بیک پاره هر بر پاره می

ناسزالر هپ سزاواری لطفکدر سنک
دور جورک ای لک هر دم بوذهنی زاره
صمیمی ، حقیق برفضولی سریدینک روسی ،
بوغزلاک مصراعلری ایچنده اهتراز ایدیور کبیدر.
شاعر ، کرک قوشمه لرنده ، کرک غزل لرنده « باد صبا » دن
یکاه تسلی آلق ایستر . فقط آلاماز ، اوزمان
زار ویزار فریاد ایچنده در . کندیسنه کوره اسمی
« ذهنی » دهل « ذهنی » زار « در . شعر لرنده
هپ بواسمی قوللانیر .

خلاصه بایوردلی شاعر ، کچن عصرک هر حالده
تدقیقه محتاج بر شخصیتیدر . بز بوراده اونک
آدبی نوعلرینی شکل اعتباریله تدقیق ایستک کله جک بر

یازیمزده موضوعنی وروحنی آراشدیرر ، خاصه
(غرامی - Lyrique) (تملیسی - Didactique) و
(داستانی - épique) طرلرینی تدقیق ایدر ،
شعرینک اجتماعی قیمتنی بولمه ، بوسورنله بایوردک
بونامدار شاعرینک آدبی هویتنی ممکن مرتبه تنویره
چالیشیرز [۷]

ضیاءالدین فخری

[۱] شیمدییه قادیار ذهنییه عائد یازیش یازیر ایچون
شومبعلره باقیله ییلیر: عثمانلی مؤللرلی اوچنچی جلد - بروسلی
طاهر بک مرحوم - فطین تذکره سی ، حیات مجموعه سی ،
اون ملخوزیمیی صابی - برنجی جلد - اوزدروم شاعهرلی: اچکنچی
قسم ، بالخاصه بوسسوک مقبعده شاعرک حیات وترجه حاکک
ماتنصر برشکلی موجوددر .